

POLITIET

I FORKANT AV KRIMINALITETEN

Forebygging som politiets hovedstrategi (2021-2025)

INNHold

Forord	3
1 Innledning	5
2 Strategiske tema	11
2.1 Kunnskap og kompetanse	12
2.2 Styring og ledelse	14
2.3 Samarbeid og samhandling	16
2.4 Dialog og tillitsbygging	18
3 Fagområdenes bidrag til forebygging som hovedstrategi	21
3.1 Etterretning	22
3.2 Forebygging (som eget fagområde)	23
3.3 Etterforskning og påtale	25
3.4 Politioperativt og beredskap	27
3.5 Forvaltning	28
3.6 Sivil rettspleie	29
3.7 ID-forvaltning	30
3.8 Grense- og utlendingsforvaltning	31
3.9 Trafikksikkerhet	32
3.10 Arrest	33

FORORD

Politiet skal bidra til redusert kriminalitet og økt trygghet for innbyggerne. Politiet gjør størst nytte for seg dersom den samlede innsatsen bidrar til å redusere forekomsten av kriminalitet og uønskede hendelser, redusere skadevirkningene og hindre gjentakelse. Forebygging sparer samfunnet for økonomiske og menneskelige kostnader. Innsats i forkant er bedre enn å reparere i etterkant. Forebygging er derfor politiets hovedstrategi og skal ligge til grunn for all oppgaveløsning.

Samfunnet og kriminaliteten endrer seg raskt. Globalisering, teknologiutvikling, digitalisering, urbanisering, migrasjon, samt klima- og miljøutfordringer er blant faktorene som påvirker utviklingen. Endringene stiller politiet overfor nye krav og forventninger. Politiet må ha god kunnskap om samfunns- og kriminalitetsutviklingen og om årsaker til kriminalitet og uønskede hendelser, for å kunne gjøre gode prioriteringer og iverksette de rette tiltakene.

Forebygging er imidlertid ikke en oppgave for politiet alene. Det er mange som har en rolle og et ansvar i det forebyggende arbeidet. Svært ofte vil det være aktører utenfor politiet som har de rette virkemidlene og tiltakene. Samarbeid gir større kunnskap og et bedre beslutningsgrunnlag for å iverksette tiltak som samlet sett gir forebyggende effekt.

Forebygging er og skal fortsatt være et eget fagområde i politiet. Samtidig skal alle fagområder bidra til forebygging som politiets hovedstrategi. Politiet må ha en helhetlig strategi hvor det langsiktige forebyggende arbeidet gis nødvendig prioritet. Strategien er et retningsvalg for norsk politi og den må forankres hos ledere og medarbeidere i hele politiorganisasjonen.

Politiet skal arbeide for å være i forkant av kriminaliteten og uønskede hendelser. Vi skal være på jobb for et trygt samfunn!

Benedicte Bjørnland
Politidirektør

1

INNLEDNING

Forebygging er i kjernen av politiets samfunnsoppdrag. Forebygging omfatter arbeidet politiet utfører, alene eller i samarbeid med andre, for å redusere forekomsten av kriminelle handlinger og uønskede hendelser, redusere skadevirkningene og hindre gjentakelse.

Kriminalitetsforebygging er en hoveddel i politiets samlede forebyggende innsats. Politiet har et bredt samfunnsoppdrag, som gjør at begrepet forebygging brukes fremfor kriminalitetsforebygging i denne overordnede strategien. Samfunnssikkerhet og beredskap, trafikksikkerhet, trygghets-skapende og tillitsbyggende arbeid er også sentrale deler av politiets forebyggende innsats.

Politiets virksomhetsstrategi «*Politiet mot 2025*» setter som ambisjon at politiet skal være i forkant av kriminaliteten. Det gis føringer om at politiet skal ha en systematisk, planmessig og kunnskapsbasert tilnærming til forebygging og samarbeide tett på tvers av fagområder og sektorer.

Politiloven § 1.

Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig.

Politiinstruksen § 2-1.

I ethvert tilfelle gjør politiet størst nytte for seg hvis det på forhånd lykkes i å forebygge eller avverge lovbrudd eller ordensforstyrrelser.

“

I 2025 opplever innbyggerne et trygt samfunn der vi driver målrettet forebygging på tvers i etaten, med systematisk utnyttelse av kunnskap og i samarbeid med andre aktører.

Politidirektoratet (2017). *Politiet mot 2025* (s. 16).

Dette strategidokumentet gir retning for gjennomføringen frem mot 2025 med følgende ambisjoner:

- Bidra til en mer enhetlig forståelse av og tilnærming til forebygging i politiet.
- Forankre at forebygging er et felles ansvar for alle fagområder og funksjoner i politiet.
- Tydeliggjøre behovet for samarbeid og samhandling for å styrke det forebyggende arbeidet, både internt i politiet og med aktører utenfor politiet.

Figur 1: Tidsakse som illustrerer en helhetlig tilnærming til forebygging.

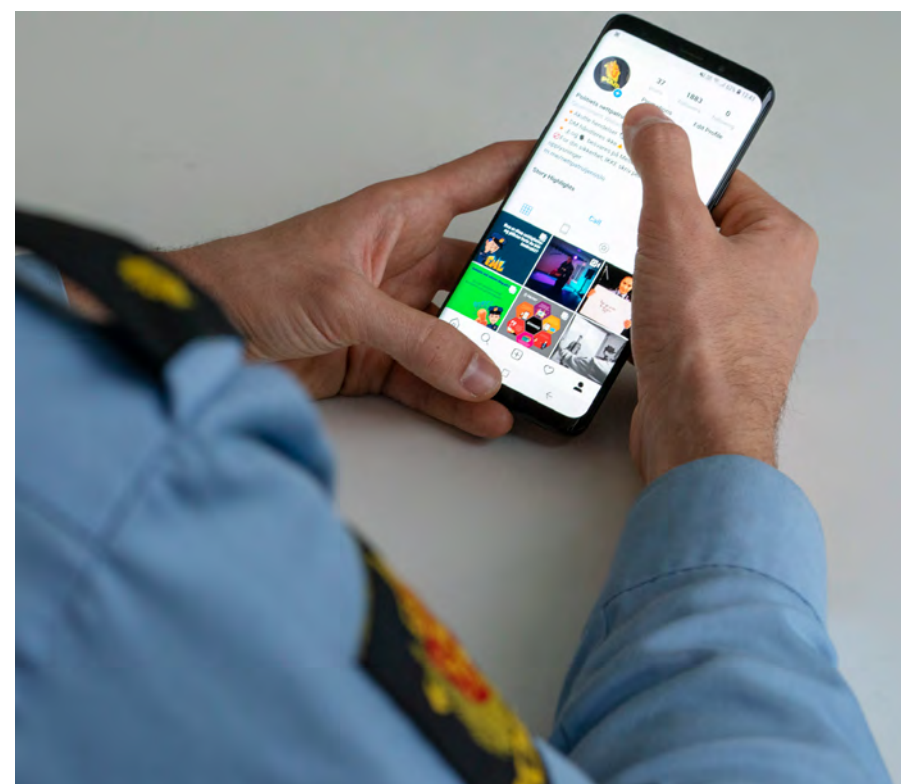
Forebyggende innsats kan skje både før, under og i etterkant av en kriminell handling eller uønsket hendelse. Forebygging skal være formålet langs hele tidsaksen. Denne strategien skal bidra til å styrke den forebyggende tilnærmingen, både innenfor de ulike fagområdene og i politiets samlede oppgaveløsning. Det er også et viktig mål å styrke politiets samarbeid og samhandling med andre sektorer som har en rolle og et ansvar i det forebyggende arbeidet. Helhetlig forebyggende innsats gir store gevinster.

Strategien gir overordnede føringer. En egen gjennomføringsplan vil konkretisere oppfølgingen gjennom ulike tiltak. Styring skjer gjennom de ordinære styringsprosessene (resultatavtaler og styringsdialog med politidistrikter og særorgan). Oppfølging av strategien skal skje innenfor eksisterende budsjettammer.

Leseveiledning

Strategien er inndelt slik at den først gir en omtale av tverrgående strategiske tema som vurderes som særskilt viktige i gjennomføringen av forebygging som politiets hovedstrategi.

Deretter gis det en overordnet omtale av hvordan ulike fagområder i politiet kan bidra. Under hvert av de strategiske temaene og fagområdene er det formulert ambisjoner for hvordan forebyggende innsats kan styrkes.

2

STRATEGISKE TEMA

Kunnskap og kompetanse
Styring og ledelse
Samarbeid og samhandling
Dialog og tillitsbygging

Det er i arbeidet med denne strategien identifisert fire områder som vurderes som særskilt viktige for å etablere en forebyggende tilnærming på tvers av fagområder og funksjoner i politiet:

Figur 2: Strategiske tema for gjennomføring av forebygging som hovedstrategi.

2.1 KUNNSKAP OG KOMPETANSE

Politiets virksomhet må utvikles på grunnlag av kunnskap om samfunns- og kriminalitetsutviklingen. Det er nødvendig med faglig og metodisk gode analyser av politiets virksomhet og omverdensfaktorer som påvirker virksomheten. Dette kan sammen med annen relevant kunnskap tjene som grunnlag for prioritering av innsats, for å sikre at etatens samlede ressurser anvendes til beste for samfunnet og innbyggerne.

Politiet har behov for kunnskap om forhold som skaper eller kan skape kriminalitet eller uønskede hendelser, for å kunne gjøre de riktige prioriteringene og sette inn effektive tiltak. Etterretning utgjør en sentral del av dette kunnskapsgrunnlaget.

I mange sammenhenger vil aktører utenfor politiet ha mer relevant og mer omfattende kunnskap som kan utfylle politiets situasjonsbilde.

Det må derfor være en kultur for å dele og utveksle kunnskap systematisk, og politiet må ha god samhandlingskompetanse. Det gir et bedre beslutningsgrunnlag for å gjøre de riktige prioriteringene og iverksette tiltak som samlet sett gir størst forebyggende effekt.

Kunnskap hentet fra forskning er et viktig bidrag for å sikre et mer helhetlig kunnskapsgrunnlag. Det kan gi innsikt om årsaker og bakenforliggende faktorer som forklarer hvorfor kriminalitet og uønskede hendelser oppstår, samt faktorer som kan bidra til å beskytte mot dette. Forskning er også en svært viktig kilde til kunnskap om effekten av ulike forebyggende tiltak.

Politiet må også ha kunnskap om innbyggernes forventninger og behov. Lokalkunnskap og nærhet til innbyggerne er viktig for å sikre en målrettet forebyggende og trygghetsskapende innsats. Politiet må være i dialog med innbyggerne og ha kunnskap om faktorer som påvirker deres trygghetsfølelse.

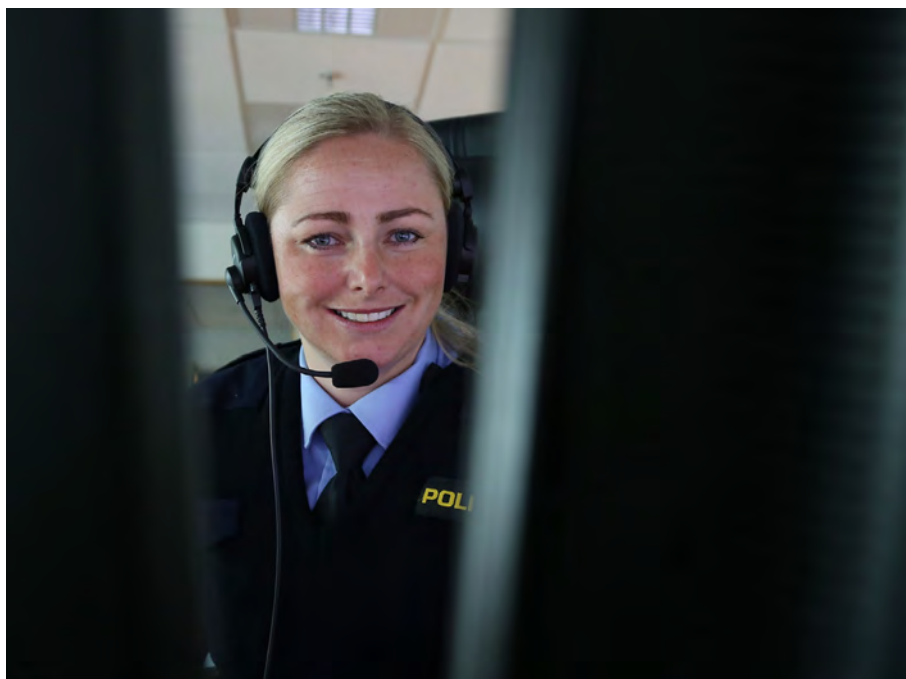
AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Det kunnskapsbaserte politiarbeidet skal videreutvikles – prioritering av innsatsområder og valg av tiltak skal gjøres på grunnlag av etterretningsprodukter, øvrige analyser samt annen erfarings- og forskningsbasert kunnskap.
- Det foregår en kontinuerlig fag- og metodeutvikling, kunnskapsbygging og erfaringsdeling om effekten av forebyggende metoder og tiltak.
- Politiet deler kunnskap om kriminalitet og uønskede hendelser og gir forebyggende råd til innbyggerne, media, virksomheter og samarbeidsaktører.
- Kompetanse- og kunnskapsutviklingen innen forebygging skal ivareta prioriterte behov i politiets kompetanse- og kunnskapsstrategi.

2.2 STYRING OG LEDELSE

Det må være tydelig hva som forventes av ledere på alle nivå og ledere må være gode rollemodeller i utviklingsarbeidet. Ledere har et særskilt ansvar for å bidra til at det etableres en felles forståelse for hva forebygging som hovedstrategi betyr for det enkelte fagområde, nivå i organisasjonen og for politiet som helhet. Forebygging som hovedstrategi må være et element i ledelsesutviklingen fremover for å sikre en enhetlig forståelse i organisasjonen.

Ledere er avhengige av et godt kunnskapsgrunnlag for å ta gode beslutninger. De skal derfor kunne bestille og bruke etterretningsprodukter. Sammen med annen kunnskap gir dette beslutningsstøtte når ledere skal gjøre prioriteringer og styre ressursene. Ledere må i beslutningsprosesser være bevisst på hva som støtter opp under formålet om å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser. Det er viktig å sikre at prioriteringer på ulike nivåer i organisasjonen henger sammen og at den samlede innsatsen peker i samme retning.

Forebygging krever svært ofte tverrfaglig og tverretatlig samarbeid og samhandling. Ledere må derfor ha god samhandlingskompetanse. Dette innebærer å ha kunnskap om ansvaret som ligger til andre fagområder internt, og ansvaret som ligger til aktører utenfor politiet. I tillegg kreves kunnskap om mulighetene og rammene for informasjonsdeling og samarbeid på tvers av fag og etater. Det er et lederansvar å sikre gode relasjoner på tvers av fagområder internt og til samarbeidsaktører utenfor politiet, samt sikre bred involvering tidlig i planleggings- og oppdragsfaser.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Ledere prioriterer, beslutter og leder arbeidsprosesser på grunnlag av etterretningsprodukter, øvrige analyser samt annen erfarings- og forskningsbasert kunnskap.
- Ledere sikrer gode relasjoner og nødvendig involvering på tvers av fagområder i politiet.
- Ledere har god kjennskap til øvrige sektors ansvar og bidrar til godt samarbeid og nødvendig involvering.
- Ledere tar ansvar for at politiet er i dialog med innbyggerne, lytter til deres behov og forventninger.
- Styringsprosesser er innrettet slik at de bidrar til å sikre at forebygging gis nødvendig prioritet.

2.3 SAMARBEID OG SAMHANDLING

Samarbeid og samhandling på tvers av fagområder i politiet, samt med aktører utenfor politiet, bidrar til en helhetlig tilnærming til politiets samfunnsoppdrag og gir store gevinster. Dette er også en avgjørende suksessfaktor for å skape et kunnskapsbasert politi.

Det er i tilknytning til politireformen iverksatt en rekke tiltak som skal bidra til et mer enhetlig politi som leverer likere tjenester med bedre kvalitet.¹ Det er et mål at hver av funksjonene og samhandlingen mellom disse skal bidra til å styrke forebygging.

Politiet har ikke ansvar for forebygging alene. Politiets bidrag til samfunnets samlede forebyggende innsats krever tilstedeværelse og aktiv deltakelse i faste samhandlingsstrukturer i lokalsamfunnet. Politiet må

¹ Flere av tiltakene og aktivitetene er samlet i de prioriterte funksjonene: etterretning, politipatruljen, operasjonssentralen, politiråd og politikontakt, felles straffesaks kontor og felles tjenestekontor.

samarbeide aktivt med andre offentlige aktører, næringsliv, frivillige organisasjoner og sivilsamfunnet for øvrig.² Dette er viktig for det tillits- skapende arbeidet og som et fundament for det kunnskapsbaserte politiarbeidet.

Internasjonalt samarbeid er viktig for å utveksle kunnskap om samfunns- og kriminalitetsutviklingen, samt erfaringer med forebyggende strategier og tiltak. Mye av kriminaliteten skjer på tvers av landegrensene og krever internasjonalt samarbeid for å kunne forebygges.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Det er gode rutiner for samarbeid og samhandling mellom ulike fagområder og funksjoner i politiet.
- Det er høy bevissthet om hhv. politiets og andre aktørers rolle og ansvar i arbeidet med å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser.
- Politiet er en aktiv deltaker og har en pådriverrolle i både nasjonale og lokale samarbeidsstrukturer for å styrke forebygging.
- Det er gode rutiner for deling av informasjon og melding om bekymring (internt i politiet og med aktører utenfor politiet).
- Det er etablert et godt nordisk og internasjonalt samarbeid som brukes til å utveksle kunnskap om kriminalitet, arbeidsmetoder og erfaringer med tiltak.
- Politiet deltar aktivt i internasjonalt politisamarbeid for å forebygge grenseoverskridende kriminalitet.

² Jf. Politiinstruksen §§ 10-1 og 15-1.

2.4 DIALOG OG TILLITSBYGGING

Politiet er avhengig av tillit for å kunne ivareta samfunnsoppdraget på en god måte. Innbyggernes tillit til politiet påvirkes av hvor effektivt og kompetent politiet er til å løse sine oppgaver, samt hvordan politiet opptrer i sin oppgaveløsning.

Politiets tilstedeværelse og tilgjengelighet må innrettes slik at den bidrar til å skape nærhet, dialog og trygghet hos innbyggerne. Politiet må ha god kunnskap om lokale forhold og være tilstede på de arenaer hvor innbyggerne er – både i det fysiske og det digitale rom. Gjennom ulike kommunikasjonskanaler og digitale plattformer har politiet et stort potensiale for å være i dialog med innbyggerne, få kjennskap til deres forventninger og behov, samt å formidle kunnskap og forebyggende råd.

Politiet skal opptre og kommunisere rettferdig og respektfullt i alle situasjoner, overfor innbyggerne og samarbeidende aktører. Politiet må ha god kunnskap og kompetanse om mangfold og bygge gode relasjoner til alle deler av befolkningen.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Politiet møter innbyggerne i deres nærmiljø og på nett, lytter til innbyggerne og er opptatt av deres trygghetsfølelse.
- Politiet viser åpenhet overfor innbyggerne og forklarer egen handlemåte og tiltak som iverksettes.
- Politiet gir forebyggende råd for å bidra til trygghet for innbyggerne.
- Mangfold, dialog og tillitsbygging er ivaretatt gjennom en egen plan i politiet.
- Politiet har god kommunikasjons-, mangfolds- og samhandlingskompetanse.
- Politiet arbeider for økt toleranse og har dialog og etablerte møteplasser med grupper som er utsatt for rasisme, hat og diskriminering.

3

FAGOMRÅDENES BIDRAG TIL FOREBYGGING SOM HOVEDSTRATEGI

Alle fagområder i politiet har et ansvar for å støtte opp om forebygging som politiets hovedstrategi. I denne delen gis en omtale av fagområdenes rolle og ambisjoner fremover.

3.1 ETTERRETNING

Politiet har behov for et godt kunnskapsgrunnlag om forhold som skaper eller kan skape kriminalitet eller uønskede hendelser. Etterretning, mer presist etterretningsbasert beslutningsstøtte, er en del av dette kunnskapsgrunnlaget. Gjennom å behandle og analysere informasjon fra interne og eksterne kilder om personer, grupper og fenomener relatert til kriminalitet og andre uønskede hendelser, vil etterretning bidra til et felles situasjonsbilde og fremtidsrettede analyser. Disse skal bidra til å redusere usikkerheten rundt prioriteringer og beslutninger om tilnærming, prioritering og valg av forebyggende tiltak.

For at informasjonsgrunnlaget for etterretning skal bli så godt som mulig, må alle fagområder svare ut informasjonsbehov fra etterretning og varsle om trender som gir grunn til bekymring.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Etterretning bidrar til en felles situasjonsforståelse og et felles utgangspunkt for valg av tiltak på tvers av fagområder og nivåer i politiorganisasjonen.
- Politiets etterretningsdoktriner ligger til grunn for etterretningsarbeidet i alle politidistrikter og særorgan.³
- Ledere har et bevisst forhold til betydningen av etterretning og er gode bestillere av etterretningsprodukter.
- Etterretning produseres og brukes systematisk i organisasjonen sammen med annen kunnskap, for å sette politiet bedre i stand til å være i forkant av kriminaliteten.
- Kunnskap om og vurderinger av fremtidige trusler deles med relevante samfunnsaktører, slik at den enkelte aktør og samfunnet i stort sett er i stand til å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser ved å beskytte seg selv og sine verdier.

3.2 FOREBYGGING (SOM EGET FAGOMRÅDE)

Både funksjonelle og geografiske enheter i politiet har et forebyggende ansvar. De funksjonelle enhetene for forebygging har et særlig ansvar for fag- og metodeutvikling og at forebygging innlemmes i politiets strategiske arbeid og er kunnskapsstyrt. De geografiske enhetene har et særlig ansvar for det forebyggende arbeidet innenfor sitt geografiske område, sørge for lokal forankring og samarbeid med kommunene og andre aktører i lokalsamfunnet.

Forebygging krever tett dialog og samarbeid mellom politi, kommune og andre eksterne aktører. Politiråd er etablert som en fast samarbeidsstruktur mellom politi og kommune. Det er et mål å ha en samarbeidsavtale med alle landets kommuner. Alle kommuner er tildelt en egen politikontakt som skal fungere som et kontaktpunkt mellom politiet, befolkningen og andre aktører i lokalsamfunnet.

SLT (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) er etablert i mange kommuner for å bidra til et godt samarbeid overfor målgruppen barn og unge. Forebyggende arbeid overfor barn og unge skal gis særskilt prioritet. Politiet skal delta aktivt i SLT-samarbeidet i de kommunene hvor dette er etablert, og benytte øvrige strukturer for samarbeid i de kommunene som har valgt en annen organisering på det forebyggende arbeidet overfor barn og unge.

Fagområdet forebygging bidrar med god fenomenkunnskap om aktuelle kriminalitetsutfordringer og skal sikre forpliktende samarbeid og god informasjonsflyt mellom relevante aktører. Politiet har et begrenset sett av virkemidler til rådighet. En helhetlig innsats krever svært ofte tiltak på tvers av sektorer. Det er på flere prioriterte områder etablert særskilte samarbeidsfunksjoner/strukturer. Dette gjelder f.eks. vold i nære relasjoner, vold og overgrep mot barn, kriminalitet som rammer næringslivet (næringslivskontakter), samt radikaliserings og voldelig ekstremisme (radikaliseringskontakter).

3 Politidirektoratet (2014). *Etterretningsdoktriner for politiet*. Oslo: Politidirektoratet.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Politiet har fokus på erfaringslæring, formidling av beste praksis og større grad av notoritet i det forebyggende arbeidet.
- Bruk av forebyggende samtaler i politiet videreutvikles, herunder bekymringssamtalen.
- Politiråd og politikontakt videreutvikles og brukes aktivt for å bidra til et godt samarbeid mellom politi og kommune og en helhetlig forebyggende innsats.
- Sentrale faglederfunksjoner på distriktsnivå videreutvikles, herunder næringslivskontakt, radikaliseringskontakt samt funksjoner innen forebygging av vold i nære relasjoner mv.
- Politiet skal bidra til en samlet forebyggende innsats i det digitale rom. Ansvar og koordinering avklares mot andre offentlige myndigheter med hensikt om beste felles mål-oppnåelse.
- Politiets tilstedeværelse på internett videreutvikles – med særlig fokus på dialog, tillitsbygging og trygghetsskapende arbeid.
- Politiet samarbeider tett med andre aktører, både i gjennomføringen av alternative straffereaksjoner i straffesporet og i oppfølginger i forebyggingssporet.
- Politiet skal bidra til at kriminalitetsforebyggende hensyn ivaretas i planprosesser, jf. Plan- og bygningsloven (§ 3-1 f).

3.3 ETTERFORSKNING OG PÅTALE⁴

Straffesaksbehandlings hovedmål er å bidra til redusert kriminalitet. Etterforskning av straffbare forhold og tilpassede straffereaksjoner kan bidra til at gjerningspersonen avstår fra å begå nye, eller mer alvorlige straffbare handlinger (individualprevensjon/tilbakefall). Straffesaksbehandlingen kan også ha en avskrekkende og moraldannende effekt (allmennprevensjon).

Bruken av alternative straffereaksjoner skal videreutvikles. Det er viktig å sikre god samhandling med andre etater for å gi straffereaksjonene ytterligere rehabiliterende, individrettet innhold. God oppfølging er særlig viktig for å snu en uheldig utvikling hos unge som begår kriminalitet.

Gjennom straffesaksbehandlingen får politiet og påtalemyndigheten kunnskap om kriminalitet, gjerningspersoner og ofre, som kan brukes for å forebygge at ny kriminalitet finner sted. Mønstre i kriminaliteten kan identifiseres og tiltak iverksettes for å forebygge at nye straffbare forhold finner sted.

Foto: Berit Roald / NTB

⁴ Se også omtale av forebygging i Riksadvokatens rundskriv om mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen (Rundskriv nr. 1/2020).

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Det er samhandling og deling av informasjon mellom straffesaksbehandling, etterretning og øvrige fagområder i politiet.
- Det gjøres risikovurderinger i aktuelle straffesaker, med hensikt å iverksette tiltak for å forebygge gjentatt kriminalitet.
- Straffesaker mot unge gjerningspersoner behandles raskt, særlig der det dreier seg om gjentatt kriminalitet.
- Politiet har kunnskap om bruk av gjenopprettende prosess⁵ både i og utenfor straffesak.
- Det er kunnskap og bevissthet om bruk av inndragning, herunder mulighetsrommet som ligger i forebyggende inndragning.⁶
- Politiet vurderer behovet for forebyggende tiltak før en straffesak avsluttes og det er enhetlig praksis for hvordan dette formidles og følges opp.
- Statens barnehus tilrettelegger slik at politiets bevissikring i etterforskningen skjer på en barnevennlig måte (avhør og klinisk rettsmedisinske undersøkelser) og for å forebygge at barn utsettes for nye straffbare handlinger.
- Støttesentrene for kriminalitetsutsatte bistår personer som er utsatt for integritetskrenkende kriminalitet og bidrar til å hindre gjentatt utsatthet.

3.4 POLITIOPERATIVT OG BEREDSKAP

Politipatruljen skal være tilstede for innbyggerne og utgjør politidistriktenes døgntkontinuerlige beredskap. Politipatruljen arbeider for i størst mulig grad å være i forkant gjennom å hindre kriminelle handlinger og uønskede hendelser, redusere konsekvenser av handlinger eller hendelser som har inntruffet samt forhindre at liknende inntreffer igjen.

Operasjonssentralen leder og koordinerer politidistriktets planlagte og hendelsesstyrte innsats. Operasjonssentralen er et sentralt bindeledd opp mot øvrige deler av politiorganisasjonen og eksterne aktører gjennom varsling, informasjonsdeling og koordinering av forebyggende tiltak.

Politiets beredskapsarbeid bidrar til å forebygge, begrense og håndtere ekstraordinære hendelser og kriser. Den forebyggende delen foregår i alle ledd gjennom analyser, etterretning og annen informasjon, utarbeidelse av planverk, samvirke internt og eksternt, kompetansebygging, øvelser og læring gjennom evaluering av øvelser og hendelser.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Et synlig og tilgjengelig politi som bidrar til god dialog og kommunikasjon med innbyggerne.
- Operasjonssentralen og politipatruljen arbeider kunnskapsbasert for å bidra til målrettet forebyggende innsats.
- Det gjennomføres evalueringer som sikrer erfaringslæring og kunnskap om hvordan fremtidige hendelser kan forebygges, særlig ved alvorlige hendelser.
- Forebyggende kompetanse sikres i politiets stabsarbeid.

⁵ Gjenopprettende prosesser innebærer at involverte/berørte av lovbrudd/konflikt i fellesskap identifiserer skader, behov og forpliktelser hendelsen har skapt og sammen finner frem til måter å gjenopprette urett og skade.

⁶ Forebyggende inndragning er hjemlet i straffeloven § 70.

3.5 FORVALTNING

Et sentralt formål med politiets forvaltningsoppgaver er å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser. Forebygging gjennom forvaltning gir politiet mulighet til å hindre at tillatelser gis til personer som ikke fyller vilkårene for å få en tillatelse (våpen, førerkort, vaktvirksomhet, pass, brukthandel osv.) eller at slik tillatelse tilbakekalles fra personer som ikke lengre oppfyller vilkårene.

Forebygging gjennom forvaltning handler om å bruke informasjon politiet allerede besitter for å forebygge alvorlige hendelser og kriminalitet på tvers av fagområder.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Alle fagområder i politiet har kunnskap og kompetanse om forvaltningshjemplene og mulighetene som ligger i forebygging gjennom forvaltning.
- Det er en enhetlig praksis for bekymringsmeldinger og lav terskel for å melde bekymring i forvaltningssporet.
- I forvaltningsarbeidet skal samarbeid og samhandling med eksterne aktører videreutvikles – for å øke kunnskap om risikofaktorer for kriminalitet og uønskede hendelser, og for å kunne sette andre i stand til selv å iverksette forebyggende tiltak.
- Politiet sikrer at det i søknadsprosessene innhentes og gis tilstrekkelig informasjon, til å kunne foreta gode vurderinger av om søker er skikket til å inneha tillatelsen det søkes om.
- Politiet gir råd og veiledning til innbyggerne om rettigheter og plikter knyttet til forvaltningsområdene for å skape økt forståelse for regelverk og håndhevelse av dette.

3.6 SIVIL RETTSPLEIE

Politiet utfører viktige sivile rettspleieoppgaver som omfatter blant annet namsmannsfunksjon som tvangsfullbyrdelse og gjeldsordning, sekretariatsfunksjon for forliksråd og stevnevitnefunksjon. Namsmannsfunksjonen er en del av en rettsorden som sikrer at individer, grupper og selskaper kan feste lit til at avtaler holdes. En velfungerende namsmannsfunksjon er svært viktig for å opprettholde betalingsmoralen i samfunnet og er dermed av stor betydning for kredittgivning og omsetning. Funksjonen bidrar til å forebygge kriminalitet gjennom at de som har et utestående krav kan få hjelp av namsmannen til å få dette dekket dersom frivillig betaling uteblir. Gjeldsordning bidrar til at enkeltindivider får kontroll over egen økonomi, og det kan redusere forekomsten av kriminalitet.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Det gis informasjon og veiledning til involverte gjennom hele saksbehandlingsprosessen med formål om å redusere forekomsten av kriminalitet. Informasjon om andre aktørers hjelpemuligheter skal gis så tidlig som mulig.
- Kunnskap deles på generelt grunnlag med andre aktører som kan bidra i arbeidet med å forebygge økonomisk uførhet og dets konsekvenser.
- Det er avklart hvilken informasjon som kan og bør deles i forebyggende øyemed for å unngå gjeldsproblemer og forebygge kriminalitet.
- Politiet bidrar i opplæring knyttet til personlig økonomi gjennom foredrag, kampanjer og informasjon.

3.7 ID-FORVALTNING

Identitet er en bærebjelke i alt arbeid politiet gjør. Et godt ID-arbeid er viktig for å ivareta samfunnssikkerheten og borgernes rettssikkerhet, og for å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser både i det fysiske og det digitale rom. Å legge til rette for sikker utstedelse av sterke ID-bevis, så vel fysiske som digitale, vil på sikt fjerne muligheten for å etablere falske norske identiteter eller muligheten for å operere med flere identiteter i Norge. Utvikling av gode kontrollprosesser/rutiner forebygger også ID-tyveri og misbruk av tjenester gjennom ID-svindel.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Størst mulig utbredelse av nasjonale ID-kort.
- Krav om sikrere utstedelsesprosess for pass og nasjonalt ID-kort, herunder bruk av automatisert ansiktsgjenkjenning. Gode kontrollsystemer ved utstedelse og senere ID-kontroller.
- Sørge for god kompetanse om identitet og kontroll i politiet.
- Politiet informerer innbyggere og samarbeidsaktører om betydningen av identitet og sikre ID-bevis, og hvordan misbruk kan forebygges.
- Dialog med tjenesteeiere om krav til fremleggelse og kontroll av ID-bevis.
- Tilby tjenester for tapt/stjålet-status og ekthetskontroll (autentiseringsstøtte) for norske ID-bevis til aktører som skal kontrollere dokumentene.

3.8 GRENSE- OG UTLENDINGSFORVALTNING

Grense- og utlendingsforvaltningen bidrar til å hindre ulovlig migrasjon og øvrig kriminalitet og uønskede hendelser på tvers av landegrensene. Dette skjer gjennom grensekontroll (inn- og utreisekontroll og grenseovervåking), utlendingskontroll på territoriet, politiets ansvar på asyl-, opphold- og returområdet samt øvrig utlendingsforvaltning i politiet. Gjennom kontroll som utøves på grensen eller på territoriet, kan utlendinger som utgjør en risiko vurderes bortvist eller utvist fra riket etter utlendingsloven.

Politiet har ansvaret for grensekontrollen i Norge. Dette gjelder både sjø-, luft- og landegrensen. Politiets utlendingsenhet og politidistriktene utlendingsforvaltning bidrar til å tilrettelegge for ønsket og lovlig innvandring og sørge for at de som oppfyller vilkårene får komme til Norge. I tillegg har politiet, som en del av utlendingsforvaltningen, en kontrollfunksjon og skal se til at systemet ikke blir utnyttet.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Det er kunnskap og bevissthet i hele politiet om mulighetene som ligger i forebygging gjennom grense- og utlendingsforvaltning.
- Grensekontrollen videreutvikles som verktøy for å forebygge og avdekke grensekryssende kriminalitet og terrorrelatert reisevirksomhet.
- Etterretningsprodukter og annen kunnskap deles mellom grense- og utlendingsforvaltningen og øvrige fagområder i politiet samt med andre relevante aktører.

3.9 TRAFIKKSIKKERHET

Politiet har oppgaver knyttet til trafikksikkerhet på veg, på sjøen og i luftfarten. Politiets trafikksikkerhetsarbeid på veg har som hovedmål å forebygge ulykker med drepte og hardt skadde.⁷ Nullvisjonen om ingen drepte eller hardt skadde ligger til grunn for det tverrsektorielle samarbeidet om trafikksikkerhet i Norge.

Gjennom kontroller og håndhevelse bidrar politiet til økt bevissthet om og gode holdninger til trafikksikkerhet og til å forebygge ulykker og lovbrudd i trafikken. Kontrollvirksomheten bidrar også til kunnskap om og avdekking av annen type kriminalitet. Politiets trafikksikkerhetsarbeid er en viktig arena for å bygge tillit blant innbyggerne. Politiet skal i sin kontrollvirksomhet behandle alle på en imøtekommende og likeverdig måte.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Samarbeidet mellom politiet og øvrige aktører i trafikk-sikkerhetsarbeidet videreutvikles.
- Politiets kontrollvirksomhet er kunnskapsbasert og målrettet mot trafikkatferd som ofte er foranledning til trafikkulykker med drepte og hardt skadde.
- Det er klare rutiner for melding av bekymring i forvaltnings-sporet på bakgrunn av hendelser i trafikken.
- Kunnskap fra etterforskning av alvorlige trafikkulykker benyttes til å forebygge fremtidige hendelser.

3.10 ARREST

Innsettelse i politiarrest benyttes for å hindre bevisforspillelse samt hindre gjentakelse av straffbare handlinger. Det benyttes også overfor personer som ikke kan ta vare på seg selv på grunn av rus eller som forstyrrer den alminnelige ro og orden. Arrestperioden vil gjelde for en avgrenset periode. Barn skal som hovedregel ikke settes i politiarrest.

AMBISJONER FOR Å STYRKE FOREBYGGING:

- Hensynet til liv og helse, rettssikkerhet, personvern, menneskerettigheter og menneskeverd ivaretas gjennom hele oppholdet i politiets arrester.
- Opplysninger innhentes og registreres (jf. arrestinstruksen) og deles med øvrige fagområder i politiet med formål å forebygge kriminalitet og uønskede hendelser.
- Videreutvikle samarbeid med ulike aktører i hjelpeapparatet (offentlige, private og frivillige).
- Benytte dialog for å identifisere motivasjon for endring, gi veiledning og formidle kontakt med hjelpeapparatet.

⁷ Jf. ambisjoner og etappemål i Nasjonal transportplan (NTP 2018-2029) og forpliktelser i Nasjonal tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg 2018-2021.

Politidirektoratet 2020

POD publisasjon: 2020/10

ISBN: 978-82-8256-104-4

Layout og modeller: Gambit H+K

Foto: Politidirektoratet

